

NO
FICTION

SENS

LEKTIONSUPPLÄGG FÖR
ÖVNING I BESKRIVANDE TEXT
("FAKTATEXT") ÅR 4-6.
SKAPAT AV JOSEF SAHLIN,
LÄRARE, ÅRSTASKOLAN I
STOCKHOLM 2017.

Rättigheter:

Nonsens Fiction av [Josef Sahlin](#) är licensierad under en [Creative Commons Erkännande-IckeKommersiell-DelaLika 4.0 Internationell licens](#).

Varför skriva nonsens?

”Ett exempel, och en ganska vanlig uppgift i skolan, är att eleverna ska skriva en faktatext om rådjur. Även om eleverna kan göra det bra kommer de aldrig känna att de är lika bra som den som jobbat med att skriva de befintliga texterna om rådjuret [...] Om man istället plockar bort själva rådjuret ur texten och låter eleverna skriva om det påhittade grådjuret får man en helt annan sorts uppgift och ett annat resultat [...] Det krävs att de analyserar ursprungstexten och det är ett väldigt effektivt sätt att ta sig an mer obekväma texttyper.”

(J. Sahlin, ur boken *Tänka först - Dela sen* av J. Lundeberg, BTJ Förlag, Lund 2016)

Syfte

Genom undervisningen i ämnet svenska ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften,
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer, och
- söka information från olika källor och värdera dessa.

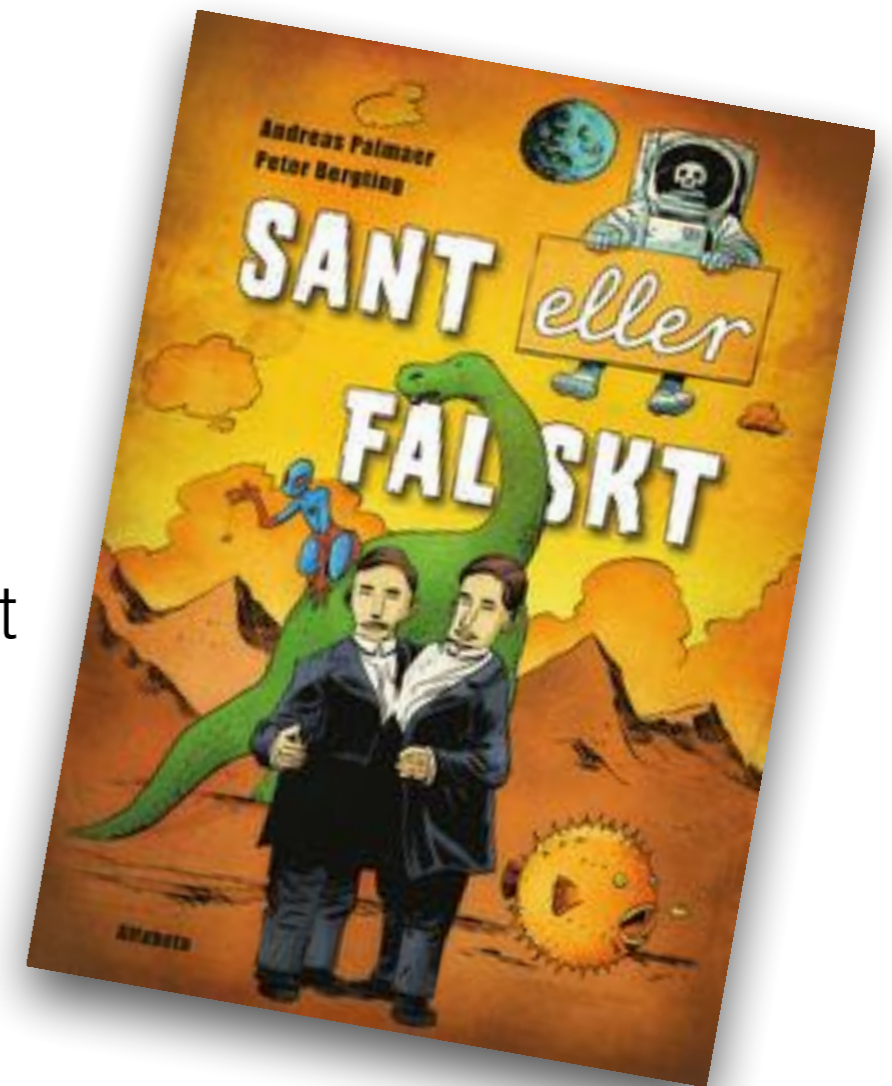
Vi söker i olika källor
för att analysera hur andra skriver
så att vi kan skriva lika övertygande
trots att vi hittar på!

Arbetets innehåll

- Inspirera - Högläsning av påhittad och sann fakta.
- Analysera - Kolla hur andra skriver om liknande fakta som du tänkt skriva om.
- Planera - Hitta på det som behöver hittas på.
- Formulera - Skriv texten.
- Redigera - Ge och få respons, fixa till layout.
- Presentera - Tips på hur ni kan dela era texter med andra och varandra.

Inspirera

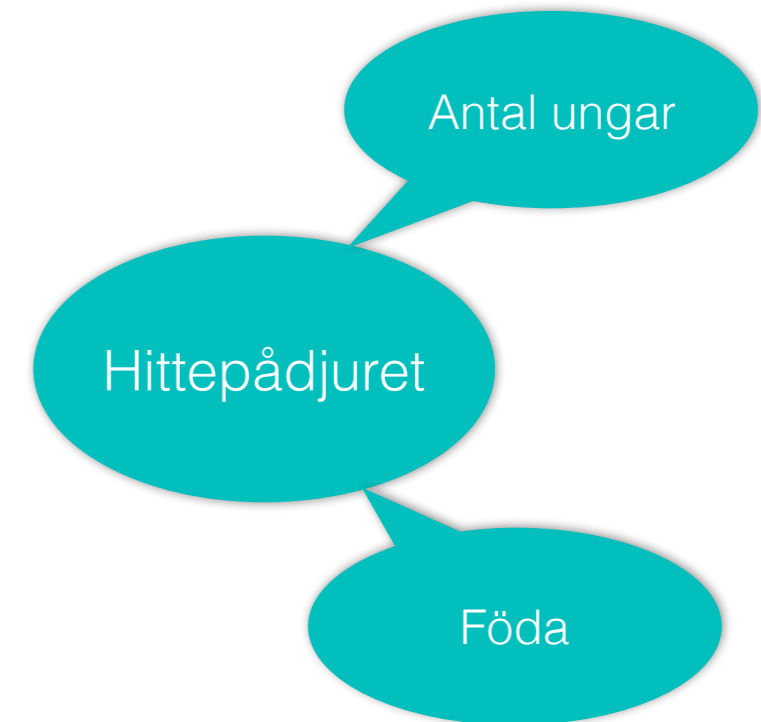
- Lärare berättar om projektet.
- Lärare läser högt ur boken *Sant eller falskt*.
- Elever får motivera och ta ställning till sanningshalten i historierna.
- Uppgift att till nästa gång fundera ut ett påhitt att skriva om. Ett land, ett djur, en planet, ett naturfenomen, en uppfinning etc.

Vi övar på att formulera oss och motivera ett ställningstagande muntligt.

Analysera

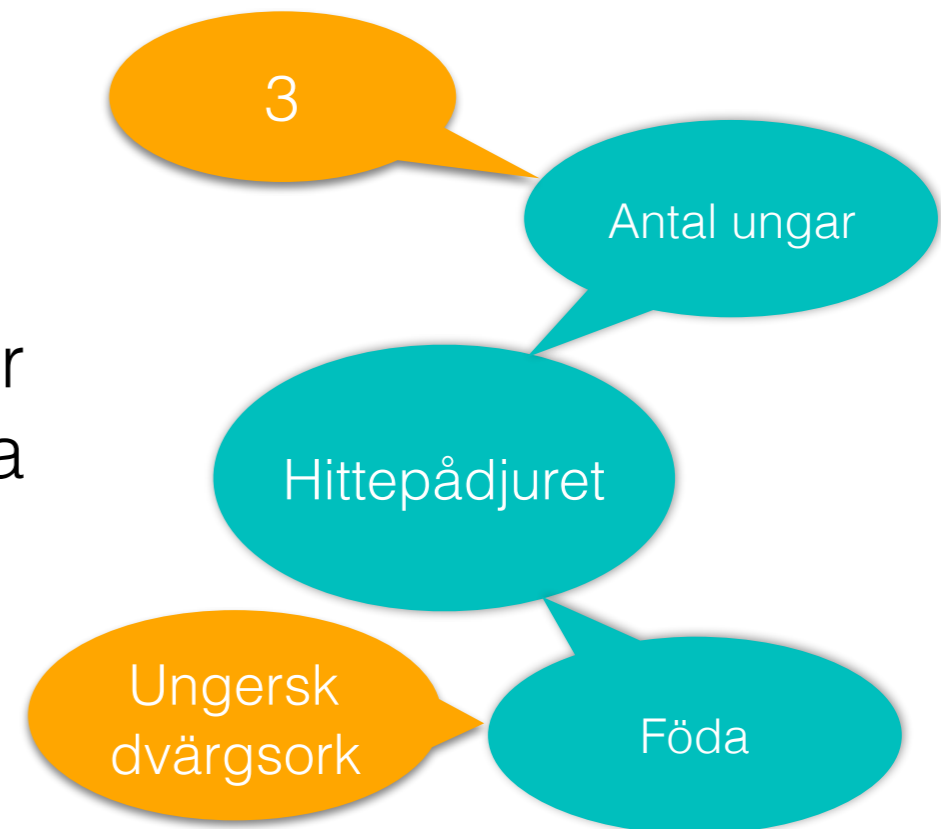
- Leta på nätet och i böcker efter texter som beskriver liknande saker som det du ska skriva om.
- Studera noggrant hur de är skrivna (rubriker och språkval etc.)
- Gör en tankekarta med det som brukar finnas med.

Vi övar på att söka i olika källor och att urskilja språkliga strukturer.

Planera

- Fyll på din tankekarta med information.
- Även om det du skriver om är påhittat så blir texten övertygande om många av detaljerna är sanna eller rimliga.
- Skapa ett dokument och skriv in din valda rubrik, samt ca fyra underrubriker.
- Skriv en ingress i **fet stil** under rubriken (ca två meningar som sammanfattar det viktigaste).

Vi övar på att planera och strukturera en text.

Formulera

- Skriv nu text under varje underrubrik.
- Utgå från din tankekarta men hitta gärna på fler detaljer.
- Exakta siffervärden och detaljerad fakta är bra.
- Å andra sidan kan det också vara bra att vara lite vag emellanåt, *"ingen har dock sett en ... på nära håll..."*
- Variera ditt sätt att inleda meningarna, gärna med sambandsord (se nästa sida).

Vi övar på att formulera oss i skrift.

Skriv ut till elever

Sambandsord

Tid

Därefter, Därpå, Efter, Först, Före, Innan, Medan, När, Sedan, Under tiden

Förtydligande

Alltså, Detta innebär att, Ett exempel på detta, Exempelvis, Speciellt

Jämförelser

I jämförelse med, I förhållande till, Ett liknande exempel, I likhet med, Precis som, Däremot, I kontrast till, I motsats till, Till skillnad från, Trots att, Trots detta, Å ena sidan ... å andra sidan

Orsak

Det beror på att, Eftersom, Med anledning av, Orsaken är, På grund av

Konsekvens

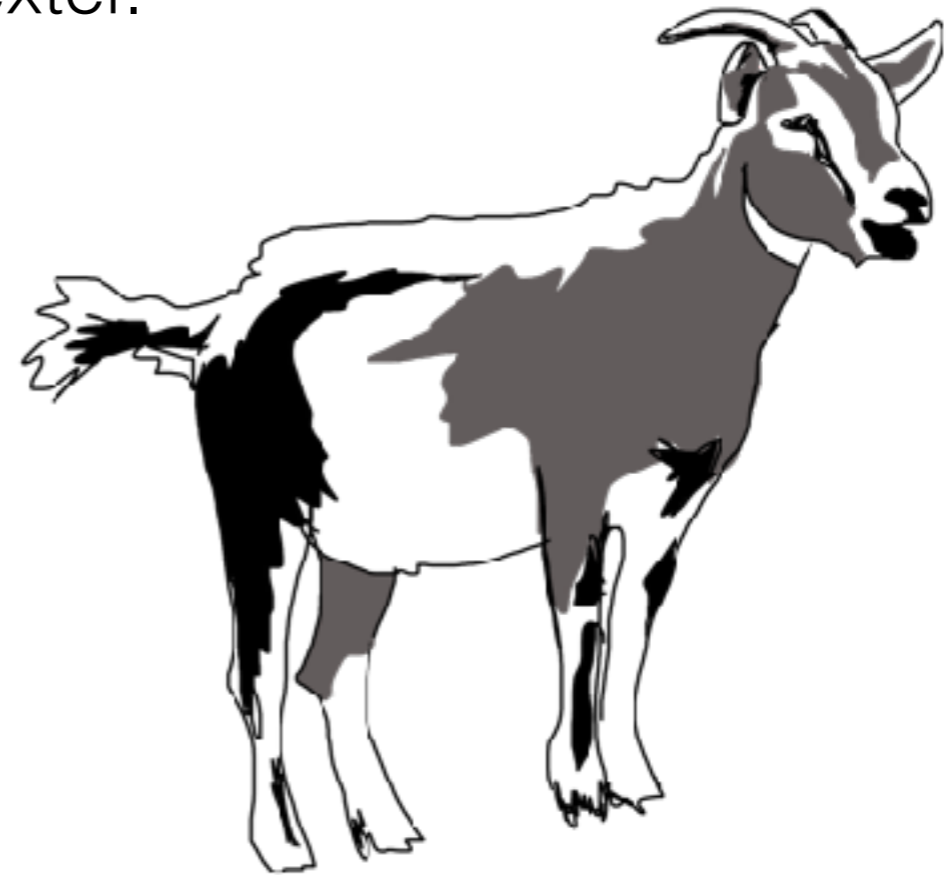
Alltså, Detta leder till, Därför, Följden blir, Detta resulterar i

Tillägg

Dessutom, Förutom att, Ytterligare, Även

Redigera

- Jobba två och två med varandras texter.
- Förfina struktur, språk och fakta.
- Rita en illustrerande bild.
- Lämna in

Vi övar på att anpassa språket efter syfte, mottagare och sammanhang och att kombinera text med bild.

Presentera

Det finns många vinster med att andra än läraren får ta del av texterna. Här är några idéer:

- Håll föredrag för klassen eller mindre grupper. Många som tycker att det är läskigt att hålla föredrag föredrar påhittat innehåll. Risken att säga fel minskar ju när allt är påhittat.
- Sätt upp texterna på en vägg.
- Gör en bok av alla texter. Varsin kopia och minst en till skolbiblioteket.
- Gör en e-bok och sprid den på lämpligt sätt (se Årstaskolans bibblis.se som exempel)
- Lägg texterna på en webbsida (se Årstaskolans riktigtsant.se som exempel)